

На основу члана 50. став 1. Закона о заштити животне средине РС", бр. 66/91, 83/92, 53/95, 67/93, 48/94 и 53/95) и члана 8. Уредбе о заштити специјалног резервата природе "Јелашничка клисура" ("Службени РС", бр. 9/95), Управни одбор Јавног предузећа "Србијашуме", на седници од 24.12.2004. године.

П Р А В И Л Н И К

О УНУТРАШЊЕМ РЕДУ И ЧУВАРСКОЈ СЛУЖБИ

СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ " ЈЕЛАШНИЧКА КЛИСУРА "

І ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби Специјалног резервата природе "Јелашничка клисура" (у даљем тексту: Правилник), се правила за спровођење режима заштите Специјалног резервата "Јелашничка клисура" (у даљем тексту: "Јелашничка клисура"), нарочито и услови за:

1. кретање и боравак посетилаца;
2. коришћење природних ресурса;
3. коришћење рекреативних и других јавних површина;
4. коришћење путева (јавни шумски, локални и сл.);
5. постављање информативних и других ознака;
6. обављање научних истраживања и извођење истражних радова;
7. обављање туристичких и угоститељских услуга и делатности;
8. посебне забране у спровођењу режима заштите прописаних Уредбом о заштити специјалног резервата природе клисура" ("Службени гласник РС", број 9/95);
9. начин давања сагласности односно одобрења у складу са овлашћењима стараоца и
10. организацију чуварске службе "Јелашничка клисура".

Члан 2.

Одредбе овог правилника се односе на кориснике (сва правна и физичка лица са седиштем или боравиштем на подручју "Јелашничка клисура"), посетиоце, као и на сва друга правна и физичка лица која на било који начин користе вредности "Јелашничка клисура" и услуге Јавног предузећа "Србијашуме"- Шумског газдинства "Ниш", Шумска управа Ниш-Бела Паланка (у даљем тексту: Старалац)

Члан 3.

За коришћење природних вредности и услуга у "Јелашничка клисура", корисници су дужни да плаћају накнаду.

Начин плаћања и висину накнаде из става 1. овог члана, прописује Старалац посебним актом на основу Закона и Уредбе.

Члан 4.

Унутрашњи ред у "Јелашничка клисура" обезбеђује се:

1. организовањем чуварске службе у складу са законом и овим правилником,
2. сарадњом са локалним становништвом, власницима индивидуалних поседа, другим корисницима у спровођењу прописаних режима заштите који су од утицаја на спровођење унутрашњег реда у "Јелашничка клисура"
3. сарадњом са надлежним државним органима и органима Града Ниша и општина Ниш и Нишка Бања.

II КРЕТАЊЕ И БОРАВАК ПОСЕТИЛАЦА

Члан 5.

Посетиоцем у смислу овог правилника сматра се особа која самостално или организовано преко туристичке или друге организације долази у "Јелашничка клисура" ради упознавања са природним и културним вредностима, научноистраживачког рада, одмора и рекреације, разгледања или коришћења других услуга.

Члан 6.

Посетиоцима у смислу члана 5. овог правилника не сматрају се лица која имају пребивалиште или су власници непокретности на подручју "Јелашничка клисура" и особе које им долазе у посету, а не користе услуге које се пружају на подручју "Јелашничка клисура", лица која су запослена или обављају службене радње на подручју "Јелашничка клисура" и пословни партнери Стараоца и они нису дужни да плаћају боравишну накнаду.

Особама из става 1. овог члана, Огаралац ће издати одговарајући доказ о праву да се на њих не односи обавеза плаћања боравишне накнаде.

Члан 7.

За посету "Јелашничка клисура", обавезно је прибављање дозволе за групне посете, за спортски риболов и друго дозвољено коришћење природних вредности, за научноистраживачки рад, за снимање и фотографисање, односно улазнице за појединачне

посете.

Посетиоци су дужни да код себе имају дозволу, односно улазницу и да је покажу на захтев службеног лица.

Захтеве за издавање дозвола посетиоцима решава Старалац (Шумско газдинство Ниш, Шумска управа Ниш - Бела Паланка) на начин прописан Законом у управном поступку.

Члан 8.

За време боравка у "Јелашничка клисура", посетиоци су дужни да се придржавају правила унутрашњег реда, упутства са информативних табли и других ознака, као и упутстава и објашњења овлашћеног лица.

Члан 9.

У току кретања и боравка на подручју "Јелашничка клисура" забрањено је:

- кретање ван постојећих путева и уређених и обележених површина и стаза;
- паркирање возила изван одређеног места или возња изван дозвољеног пута;
- ложење ватре изван одређеног места;
- бацање и одлагање отпадака изван одређеног места;
- кретање са прибором за лов, без дозволе за лов;
- снимање или фотографисање у комерцијалне сврхе без прописаног одобрења;
- уклањање, уништавање и оштећивање ознака обележавања или обавештења;
- брање или скупљање заштићених биљних и животињских врста, без прописане дозволе и ломљење дрвећа и жбуња;
- напасање стоке, осим у делу "Јелашничка клисура" где је то дозвољено;
- уношење опасних уређаја, направа или опасних материја којима се може угрозити заштићено природно добро или људи,
- вршење радњи којима се угрожава предео и животна средина »буком, загађивањем ваздуха, тла и воде и других радњи које су законом и овим правилником забрањене.

III КОРИШЋЕЊЕ ФЛОРЕ И ФАУНЕ

Члан 10.

Коришћење флоре и фауне (лековитог биља, шумских плодова, ловне и риболовне фауне, пашњака и сл.), може се вршити под следећим условима, и то:

- 1) да су то врсте флоре и фауне чије коришћење није, законом или другим прописима забрањено;
- 2) да коришћење флоре, вегетације, ловне и риболовне фауне буде у складу са шумским и ловним основама и програмима

- унапређења рибарства;
- 3) да се брање и сакупљање лековитог биља, шумских плодова и гљива може вршити само уз претходно одобрење Стараоца, у смислу одређивања подручја, начина и времена брања и коришћења;
 - 4) да се врсте флоре и фауне које су заштићене посебним актом о контроли коришћења и промету дивљих биљних и животињских врста користе на начин и под условима предвиђеним тим актом;
 - 5) да се ловна фауна може ловити само у оквиру санитарног лова, уз претходно одобрење Стараоца и уз пратњу чувара;
 - 6) да се пчеларење може вршити само уз претходно одобрење Стараоца, у смислу одређивања подручја, начина и времена коришћења;
 - 7) да се пашарење стоке врши уз претходно одобрење Стараоца, на простору где је дозвољена паша, под надзором чувара стоке.

IV КОРИШЋЕЊЕ РЕКРЕАТИВНИХ И ДРУГИХ ЈАВНИХ ПОВРШИНА

Члан 11.

Рекреативним и другим јавним површинама сматрају се делови територије "Јелашничка клисура", који су уређени и опремљени за одређену намену рекреације, спорта и других видова јавног коришћења (шеталиште, излетничке стазе, игралиште, простор за пружање различитих услуга посетиоцима, простор за привремене објекте и сл.).

Члан 12.

Рекреативне и друге јавне површине морају бити уређене, опремљене, одржаване и безбедне, о чему се старају непосредни корисници тих површина.

Члан 13.

За коришћење рекреативних и других јавних површина на подручју "Јелашничка клисура" плаћа се накнада која се користи за одржавање, уређивање и опремање рекреативних површина у складу са законом и уредбом.

Накнада за коришћење рекреативних и других јавних површина, о којима се Старалац стара, плаћа се Стараоцу у складу са актом о накнадама за коришћење природног добра.

Члан 14.

Постављање привремених објеката врши се уз претходну сагласност Стараоца, а под условима које пропише Завод за заштиту природе Србије.

Члан 15.

Изградња стамбених, помоћних и других објеката становника подручја "Јелашничка клисура" на неизграђеним парцелама може се вршити само у складу са донетим урбанистичким планом.

Градња објеката, осим објеката за потребе презентације, уређење видиковаца и истраживачки рад забрањена је.

Члан 16.

Саобраћај на подручју "Јелашничка клисура" обавља се у складу са утврђеним режимом саобраћаја на јавним путевима. Возила се могу паркирати на, само за те намене, одређеним површинама.

Одржавање шумских путева (шеталишта, излетничке стазе) обезбеђује Старалац.

Члан 17.

Програм одржавања јавних путева доносе овлашћене организације, уз сагласност Стараоца. Одржавање шумских путева обезбеђује Старалац, у складу са Програмом заштите и развоја "Јелашничка клисура".

V. ПОСТАВЉАЊЕ ИНФОРМАТИВНИХ, РЕКЛАМНИХ И ДРУГИХ ОЗНАКА

Члан 18.

Старалац поставља прописане ознаке на прилазима и границама "Јелашничка клисура" у складу са прописом о начину обележавања заштићених природних добара.

Поред прописаних ознака постављају се информативне табле и друге ознаке ради презентације и афирмације природних вредности "Јелашничка клисура" и пружања информација посетиоцима о условима кретања, правилима о унутрашњем реду, могућностима коришћења и слично.

Рекламе и друге ознаке на подручју "Јелашничка клисура" могу се постављати, искључиво, уз претходно одобрење Стараоца и у складу са јединственим стандардима.

Постојеће ознаке морају се ускладити у року од шест месеци, од дана ступања на снагу овог правилника. Неусклађене ознаке, Старалац ће уклонити на терет корисника.

Члан 19.

Корисници "Јелашничка клисура" могу, у рекламне сврхе, користити име и заштитни знак заштићеног природног добра, уз претходно одобрење Стараоца.

Фотографисање и снимање, у комерцијалне сврхе, може се изводити само уз претходно одобрење Стараоца и услове Завода за заштиту природе Србије.

Члан 20.

За све рекламе и ознаке, постављене на подручју "Јелашничка клисура" (осим ознака које поставља Старалац у циљу обележавања и презентације), плаћа се накнада утврђена Правилником о утврђивању висине и начина обрачуна накнада за коришћење природних вредности и услуга у "Јелашничка клисура".

VI ИЗВОЂЕЊЕ НАУЧНИХ ИСТРАЖИВАЊА И ИСТРАЖНИХ РАДОВА

Члан 21.

На подручју "Јелашничка клисура" могу се вршити научна истраживања и изводити истраживачки радови, уз претходну сагласност Стараоца према следећим правилима: »

- 1) научноистраживачки рад и истражни радови врше се на начин којим се не изазивају трајна оштећења природних вредности односно не угрожавају бројност и стабилност популације ретких и угрожених врста флоре и фауне или осетљивих екосистема;
- 2) приликом извођења научних истраживања и истражних радова није
- 3) дозвољено уништавање или угрожавање природних и створених вредности и еколошке равнотеже;
- 4) за коришћење врста флоре и фауне које су природне реткости, особе које те радове изводе морају да поседују одговарајуће уверење министарства надлежног за заштиту животне средине;
- 5) за извођење научноистраживачких и истражних радова особе које те радове изводе, односно одговорна лица, морају да поседују акт са условима заштите природе и животне средине које издаје Завод за заштиту природе Србије, као и одговарајућа одобрења односно сагласности од стараоца;
- 6) након завршетка, верификације или објављивања резултата научних истраживања и истражних радова, подаци, односно примерак публикованих резултата доставља се стараоцу ради евидентирања и коришћења у сврху мониторинга, програмирања активности на заштити и развоју "Јелашничка клисура".

VII ОБАВЉАЊЕ ТУРИСТИЧКИХ, УГОСТИТЕЉСКИХ И ДРУГИХ ДЕЛАТНОСТИ

Члан 22.

Туристичке, угоститељске и друге делатности и спортско-рекреативне активности обављају се у складу са утврђеним режимима заштите, програмом заштите и развоја подручја предела изузетних одлика и другом планском и програмском документацијом.

Објекти за обављање делатности могу се градити или реконструисати у традиционалном стилу, од природних материјала на основу одговарајуће урбанистичке документације.

Привремени објекти (киосци и сл.) могу се поставити уз сагласност и услове које одређује Старалац.

Члан 23.

Сви туристички, угоститељски и други објекти морају бити опремљени средствима за заштиту од пожара.

Системи грејања морају бити на дозвољене врсте горива.

Сви објекти морају имати решено питање одлагања отпадних вода.

VIII ОДРЖАВАЊЕ ЧИСТОЋЕ

Члан 24.

Одржавање чистоће на подручју "Јелашничка клисура" обавеза је свих корисника.

Уклањање отпадака из објеката обавља се на начин утврђен Програмом комуналних делатности општине.

Власници односно корисници објеката дужни су да их уредно одржавају и уређују (фасаде, ограде, прилазне путеве и стазе, паркинг просторе које користе и др.).

Члан 25.

Корисници "Јелашничка клисура" дужни су да се придржавају неких општих правила:

- 1) депоновање грађевинског и другог материјала по правилу се не

- може вршити, осим изузетно, по одобрењу Стараоца, на начин и на месту које одреди Старалац;
- 2) паљење корова, лишћа, грања и слично, као и ложење отворене ватре, по правилу се не може вршити, осим изузетно, по одобрењу и у складу са Програмом заштите од пожара Стараоца и на местима која се посебно одређују за ту намену;
 - 3) при уклањању снега и леда забрањено је коришћење индустријске соли;
 - 4) захватање вода и каптирање извора је забрањено;
 - 5) отпадне воде, без претходног пречишћавања на начин и под условима прописаним законом, не могу се испуштати у простор заштићеног природног добра;
 - 6) не могу се депоновати комунални, индустријски и радиоактивни отпад и друге опасне материје на подручју заштићеног природног добра.

Забрањено је бацање отпада, у реку и било где на подручју " Јелашничка клисура" изван, за те намене, постављених објеката или судова.

IX ПОСЕБНЕ ЗАБРАНЕ И ОГРАНИЧЕЊА

Члан 26.

У зони режима заштите II степена забрањена је:

- 1) градња објеката, осим објеката за потребе презентације, уређења видиковаца и истраживачки рад;
- 2) извођење радова којима се мењају морфолошке карактеристике рељефа;
- 3) сакупљање и коришћење заштићених биљних и животињских врста;
- 4) загађивање вода;
- 5) отварање депонија за комунални и индустријски отпад и бацање отпада;
- 6) ловдивљачи.

Члан 27.

На подручју "Јелашничка клисура" забрањено је уништавати и оштећивати природне биљне реткости и реликтне полидоминантне шумске заједнице;

- 1) *Quercetum farneto-cerrse caroinetum orientalis* - заједница слауна и цера са грабићем;
- 2) *Quercetum cerrse caroinetosum orientalis* - заједница цера са грабићем;
- 3) *Quercetum petraeae* - заједница китњака;
- 4) *Quercetum carpinetum* - заједница китњака и граба;
- 5) *Fagetum submontanum* - заједница брдске букове шуме;
- 6) *Carpinetum orientalis* - заједница грабића;

Члан 28.

На подручју "Јелашничка клисура" забрањено је оштећивати и уништавати ретке и угрожене биљне врсте: српска рамондија (*Ramonda serbica*), наталијина рамондија (*Ramonda nathaliae*), хибридна купина (*Rubus hirtus*), роленин дубачац (*Teucrium rohlenae*), ловоролисни јеремичак (*Dafne laureola*), љиљан златни (*Lilium martagon*), српска вијошница (*Parietaria serbica*), руњица (*Hieracium margareum*), адамијев шафран (*Crocus adami*), дивља крушка (*Pirus nivalis*).

Члан 29.

На подручју "Јелашничка клисура" забрањено је уништавати и сакупљати птице заштићене као природне реткости : бела кања, краткопрсти кобац, сури орао, буљина, сиријски шарени детлић, средњи шарени детлић, шумска шева, беловрата мухарица, кобац птичар, обична ветрушка, голуб дупљаш, велика чиопа, пупавац, воденкос, црноглава траварка, обична црвенперка, велика сива сеница, пузгавац, вуга.

X НАЧИН ДАВАЊА САГЛАСНОСТИ, ОДОБРЕЊА И ВРШЊЕЊА НАДЗОРА

Члан 30.

Захтев за издавање сагласности, односно одобрења, подноси се Стараоцу (територијално припадајућа организациона јединица, на нивоу шумске управе).

Органи за решавање захтева су: Директор шумског газдинства, Генерални директор и Управни одбор Предузећа, у складу са утврђеним надлежностима.

Захтеве за чије решавање није утврђена надлежност, решава Управни одбор Предузећа.

На сваки захтев оверу врши шеф шумске управе.

Члан 31.

Надзор над спровођењем правила, утврђеним овим правилником, врши служба чувања Стараоца, чија су организација, права и обавезе прописани Правилником о служби чувања у "Јелашничка клисура".

Члан 32.

Обавеза чувара "Јелашничка клисура" је да контролише спровођење правила унутрашњег реда, чувања шума, и др. и да обавља и друге послове у складу са Законом и Правилником о чувању шума.

Обавеза чувара у вршењу послова је да установи да ли је учињена радња супротна одредбама Уредбе о заштити специјалног резервата природе "Јелашничка клисура", Закона о шумама, Закона о заштити животне средине и Правилника о унутрашњем реду и чуварске службе, или када постоји основана сумња да је учињено

кривично дело или прекршај и овлашћен је да поступи у складу са одредбама овог правилника.

Члан 33.

1

Служба чувања дужна је да у остваривању режима заштите користи права везана за активну легитимацију, и да у року од 24 часа обавести, писменим путем, шефа шумске управе о свим променама у простору "Јелашничка клисура".

Шеф шумске управе, у обавези је да у року од три дана, о свему, као и предузетим мерама, писменим путем обавести директора шумског газдинства.

Члан 34.

Казнене одредбе предвиђене за кривична дела, привредне преступе и прекршаје непосредно се примењују при коришћењу права из активне легитимације.

Новчана средства која се остварују наплатом новчаних казни на лицу места од стране чувара, приход су Стараоца.

XI ЧУВАРСКА СЛУЖБА

Члан 35.

Ради обезбеђења унутрашњег реда и укупне заштите, Старалац организује чуварску службу.

Чуварску службу чине:

- 1) чувари са овлашћењима и дужностима утврђеним законом,
- 2) чувари волонтери са дужностима и правима утврђеним овим правилником, а који се ангажују ради ефикаснијег спровођења правила унутрашњег реда, унапређења свести и сазнања о вредностима и значају " Јелашничка клисура".

Члан 36.

Послови чуварске службе "Јелашничка клисура" организују се у једном реону са најмање једним чуварем.

Послови чувара волонтера се организују према текућим проблемима спровосфења унутрашњег реда и спровођења програма заштите и развоја.

Чуварску службу чине : руководилац чуварске службе (шеф службе) који има облашћења чувара предела, организује послове службе, води одговарајуће евиденције и подноси годишњи извештај о раду; и чувари.

Чувари врше надзор над целом територијом "Јелашничка клисура" ради обезбеђивања унутрашњег реда и законских прописа.

Члан 37.

Старалац организује и спроводи одговарајућу обуку чуварске службе у складу са утврђеним дужностима чуварске службе и то познавања својстава и

карактеристика простора "Јелашничка клисура", природних и културних вредности, унутрашњег реда и законских прописа који се односе на заштиту природних вредности.

Члан 38.

Чувар "Јелашничка клисура" мора имати одговарајућу стручну спрему у складу са законом, ознаку ("беџ") и службену легитимацију.

Чувар волонтер може бити свако лице, љубитељ природе и има особине добре комуникације и поседује знања, психофизичке способности или вештине које су подобне за остваривање функција "јелашничка клисура" (заштита и унапређења природних и културно-историјских вредности, истраживања, мониторинг, едукација, информисање).

Чувар волонтер мора имати ознаку ("беџ").

Члан 39.

Старалац посебним актом прописује изглед и боју службеног одела чувара специјалног резервата природе, изглед и садржај ознака чувара "Јелашничка клисура" и чувара волонтера и службене легитимације чувара "Јелашничка клисура".

Члан 40.

Обавеза чувара "Јелашничка клисура" је да:

- контролише спровођење Правилника о унутрашњем реду и чуварске службе;
- врши послове чувања на начин предвиђен Правилником о чувању шума и Правилником о лову;
- врши послове на постављању, одржавању и обнављању ознака;
- контролише и спречи уношење недозвољених предмета на подручје "Јелашничка клисура" (средства лова, средства за брање шумских плодова, хемијска средства, грађевински материјал и слично);
- пружи потребне информације посетиоцима и корисницима "Јелашничка клисура";
- за време вршења службе чувања носи уредну службену униформу, легитимацију и средства за комуникацију
- редовно води дневник рада и уписује све податке од значаја за заштиту и развој "Јелашничка клисура";
- обавља и све друге послове у складу са законом.

Члан 41.

Обавеза чувара "Јелашничка клисура" је да установи да ли је учињена радња супротна одредбама члана 40. овог Правилника, или када постоји основана сумња да је извршен прекршај или кривично дело, да поступи на следећи начин, и то да:

- легитимише лице на подручју "Јелашничка клисура";
- изврши преглед свих возила и товара;
- изврши преглед свих места, осим оних за које је потребан судски налог;
- привремено одузме, или без оклевања, преда надлежном државном органу предмете и средства са којима је извршено кривично дело или прекршај;

- на лицу места наплати новчану казну за учињени прекршај.

ХП ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 42.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана добијања сагласности од министарства надлежног за послове заштите животне средине.

Члан 43.

Правила одређена овим правилником ставиће се на јавни увид корисницима "Јелашничка клисура"

Председник Управног одбора
Мирована Милошевић